

Gent, 2 januari 1976

FAUNA – FLORARAPPORT

Kreek- en weidengebied

ZWARTENHOEK

Te

Axel

175

Aan

Hierbij het eerste aanvullende fauna- en florarapport van het kreek- en weidegebied Zwartenhoek te Axel (Z-VI.), lopende van 1 januari tot en met 30 september 1975.

De volgende rapporten zullen telkens een periode van 1 jaar beslaan, te beginnen van 1 oktober 1975

- Inleiding	blz.1
- Behoud, beheer, gebeurtenissen	blz.1
- Fauna & flora	blz.3
- Limnologie	blz.7
- Besluit	blz.9

Dit rapport sluit aan bij 'Zwartenhoek een evaluatie'.

Hoogachtend,

Franklin L.L.TOMBEUR

St.-Margrietstraat 19

9000 Gent   België

FAUNA-EN FLORARAPPORT VAN HET KREEK- EN WEIDENGEBIED
ZWARTENHOEK TE AXEL (ZEEUWS-VLAANDEREN) VANAF 1 JANUARI t/m 30
SEPTEMBER 1975

I. INLEIDING

Zwartenhoek heeft geen slecht seizoen achter de rug. Met dien verstande dat er zowel plus- als minpunten waren. Het onderzoek naar vogels en planten, naar alles wat leeft en groeit, werd verder gezet; terwijl eveneens het limnologisch onderzoek verder doorging.

Er werden enkele nestkasten geplaatst, o.m. geleverd door vogelwacht De Steltkluut, en bandopnamen verricht door jeugdleden van die vereniging. Nieuwe gegevens werden verzameld (vogels, planten, vlinders) en mooie resultaten geboekt (nestkasten). Ook aan het voederen van de vogels tijdens de winter werd gedacht.

Er werden enkele excursies geleid – uiteraard met beperkt aantal deelnemers – voor leden van vogelwacht ‘De Steltkluut’, de afdeling Zeeland van de ‘Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging’ en de Gentse afdeling van ‘De Wielewaal’. Elkeen kwam onder de indruk van de schoonheid, de rijkdom en de belangrijkheid van het gebied. Het ontbreken van enige beschermende status en van gepaste beheersmaatregelen, wekte nochtans verwondering. Niettemin lopen de gesprekken over deze delikate materie verder en zullen ze hopelijk tot een goede consensus leiden.

Tevens is het gepast hierbij een hartelijk dankwoord te richten tot allen (in het bijzonder de medewerkers van vogelwacht ‘De Steltkluut’ en het Coördinatieorgaan voor Natuur-, Landschaps- en milieubescherming – Zeeuwse Stichting -), die hebben bijgedragen aan de realisatie en het verspreiden van het boekje ‘Zwartenhoek, een evaluatie’. Hopelijk draagt deze publikatie bij tot het behoud en beheer van dier en plant in Zwartenhoek.

In de afgelopen negen maanden werd het gebied 48 maal volledig geïventariseerd, met een totaal van circa 200 uur observatie en onderzoek.

II. BEHOUD, BEHEER, GEBEURTENISSEN
Kreekdiepte en waterpeil

Uitbagging van de kreek blijft m.i. een noodzaak. Langs het kreekstrand zijn flink wat lisdodden bijgekomen (sapropelium), terwijl luchthappende vissen en

het ontbreken van onderwaterflora het gevolg kunnen zijn van de dikke aspirerende/respirerende modderlaag.

Het waterpeil op het weidestrand schommelde weer heftig. Ten gevolge van overdadige regen en sneeuw eind januari, maart en begin april (maart was sinds 1833 een der natste maanden), overstromden de weiden 3 en 4. Aan de Axelse kreek werd dan ook zoveel mogelijk water gespuid, vandaar het wisselend waterpeil op Zwartenhoek. Anderzijds werd het water tot begin mei hooggehouden, waarna het water op de weiden uiteindelijk wegtrok. Voor enkele vogelsoorten (zie verder) was het toen waarschijnlijk reeds te laat. De daaropvolgende droogteperiode kon de zaak niet meer verhelpen.

Een kleine stuw op de uitwatering naar de Oostelijke Rijkswaterleiding, kan de noodzakelijke hoogwaterstanden voor het gebied tot stand brengen. Een deels overstromd weidegebied tot begin-half maart is m.i. nochtans een haalbare zaak.

Kreekstrand en rietveld

De verruiging van het kreekstrand zet door en is m.i. positief (afscherming van Rijksweg 61 en broedgelegenheid voor Blauwborst, e.d.).

Het rietveld is eveneens aan verjonging toe (zie maaien en beweiden). Uitbaggering van de kreek kan hier eveneens aan toedragen.

Beweiden en maaien

Er werd dit jaar geen vee geweid op weide 2, wat zeker een pluspunt is. Hier dient de kans gegrepen te worden om een hooiweide te creëren (er werd reeds gemaaid begin juni). Op weide 1 werden 3 dieren geweid, met een maaibeurt op 1 juni. Een drassige strook langs de rietkraag bleef evenwel gespaard. Gans de periode werd er vee op de weiden 3, 4 en 5 gelaten zij het tijdens de koudste en vochtigste maanden in klein aantal (20 stuks). Met het goede weer bedroeg het maximum aantal 46 stuks. Er werd gemaaid eind juli. Ook het dreefje, de Sasdijk, Graafjansdijk en de wegbermen werden weer gemaaid op ongepaste tijdstippen (zelfs reeds eind mei!). De snippebedden ten behoeve van de jacht, kwamen tot stand omstreeks half juli. Op zich is het snijden van het riet goed, doch dan moet het wel afgevoerd worden.

Jacht, verstoring en vervuiling

Er werd weer flink gejaagd op zaterdag- en woensdagvoormiddag. Dit fenomeen brengt duidelijk een verstoring teweeg. Voor zover mij bekend was

er geen ongewenst bezoek. Wel zijn motorcrossers en tractoren (rietveld) een verstoring. Ook knalbuizen waren er dit jaar minder evenals vliegtuigen. Er was duidelijk minder vervuiling (sluikstorten) misschien ook omdat ik wat meer politiepatrouilles zag. Wel waren er nog vrij geregeld grasbranden langs Sasdijk, Oostelijke Rijkswaterleiding en slootje weide 2.

Bufferzone, passieve recreatie

De vrij scherpe begrenzing van Zwartenhoek t.o.v. het omringende landbouwgebied (cfr.tractoren), dient ergens te worden gebufferd. Meer bepaald langs weide 2 en de rietkragen ten zuiden van de kreek, zou een strook van enkele meters reeds veel betekenen. Men zou er tevens mettertijd een knotwilgenrij kunnen creëren. Ook dient men deze 'uitbreiding' te zien in het licht van de tol die Zwartenhoek reeds heeft moeten betalen aan kanaalverruiming, verkaveling en wegenbouw (in totaal 30 ha). Tenslotte bestaan er m.i. kansen om het dreefje, aanplantingen, Sasdijk en Graafjansdijk te betrekken in een vorm van passieve recreatie (wandelen).

FAUNA & FLORA

VOGELS

In de afgelopen periode, evolueerde de vogelstand van Zwartenhoek, zowel gunstig als ongunstig.

Bij de reeds 148 waargenomen soorten en ondersoorten uit de vorige waarnemingsperiode 1970-1974 (waarvan 1 oude waarneming – Steenloper), kwamen er vier nieuwe soorten bij : Visarend : 1ex. boven de kreek op 12 april (medeg. CNA). Ransuil : 1 ex. op 21 juli en 7 augustus (aanplantingen). Beflijster : 1 ex. op 12 juni (medeg. CNA). Braamsluiper : 1 ex. op 11 mei. Daarenboven dienen nog drie volgende soorten aan de avifauna van Zwartenhoek te worden toegevoegd : Kuifduiker : 1 ex. op 7 maart 1966 (Ottens). Kerkuil : 2 exemplaren gevonden in de winter '70/'71 (Kator). Nachtzwaluw : 1 ex. geschoten rond 1955 (Van Acker).

Hierdoor komt het totaal op 155 soorten en ondersoorten, waarvan er 122 opnieuw werden waargenomen, gedurende de eerste negen maanden van 1975.

Bij de 60 broedvogelsoorten; kwamen er vier nieuwe bij, nl. Winterkoning, Fitis, Koolmees en Pimpelmees (deze laatste twee in nestkastjes). Ook werd het vermoeden bevestigd dat de Dodaars inderdaad in het begin van de zestiger jaren op de kreek heeft gebroed; nadere gegevens ontbreken evenwel. Het totaal aantal broedvogels bedraagt nu 65. Hiervan kwamen er toch weer 49 soorten tot broeden met een totaal van 182 paar.

In januari, werden voor het eerst nestkasten geplaatst. Er werd een tweede Torenavalkkast (bierkist-type) opgehangen, deze maal langs de Graafjansdijk. Verder 4 Pimpelmeeskastjes, 4 Koolmeeskastjes, 4 halfopen kastjes, 3 van het type Kwikstaart en 1 Steenuilkast (Zwitsers type). Het resultaat was 1 Zanglijster, 1 Koolmees en 1 Pimpelmees met een vervolgletsel in een ander kastje. De nieuwe Torenavalkkast werd wel bezocht, doch zonder verder gevolg.

Negatieve punten waren het ontbreken van Kleine Plevier, Strandplevier en Visdief als broedvogels, en dit voor het eerst sinds vele jaren. In feite hebben wij dit voorspeld in ons vorig rapport. Het ontbreken van deze drie typische soorten, betekent een groot verlies voor het gebied. Het gaat kennelijk de verkeerde kant op met de milieudynamiek in Zwartenhoek. Mits een goed beheer, zijn deze soorten m.i. niet definitief verloren.

Hebben in 1975 gebroed in Zwartenhoek.

Jaarvogels Wilde Eend (min.5 paar), Slobeend (2 paar), Bergeend (2 paar), Patrijs (2 paar), Fazant (3 paar), Waterral (1 paar), Waterhoen (min.7 paar), Meerkoet (min.6 paar), Kievit (min.10 paar), Watersnip (1 paar), Houtduif (min.3 paar), Veldleeuwerik (min.5 paar), Graspieper (min.6 paar), Witte kwikstaart (2 paar), Heggenmus (2 paar), Zanglijster (3 paar), Merel (4 paar), Baardmannetje (3 paar), Rietgors (min.10 paar), Groenling (3 paar), Kneu (min.10 paar), Huismus (min.5 paar), Ringmus (5 paar), Spreeuw (2 paar). Geen broedvogel dit jaar : Wintertaling en Tafeleend.

Zomervogels Scholekster (3 paar), Grutto (7 paar), Tureluur (3 paar), Kemphaan (1 paar), Kluut (2 paar), Tortelduif (3 paar), Koekoek (2 paar), Boerenzwaluw (± 10 paar), Huiszwaluw (± 20 paar), Gele Kwikstaart (4 paar), Blauwborst (1 paar), Snor (1 paar), Grote Karekiet (1 paar), Kleine Karekiet (8 paar), Bosrietzanger (6 paar), Rietzanger (4 paar), Grasmus (2 paar), Grauwe Gors (2 paar). Geen broedvogel dit jaar : Zomertaling, Kleine Plevier, Strandplevier en Visdief.

Wintergasten Winterkoning (1 paar), Koolmees (1 paar), Pimpelmees (1 paar), Vink (1 paar). Geen broedvogel dit jaar : Dodaars, Kuifeend, Grote Lijster en Zwarte Kraai.

Jaargasten alleen de Ekster broedde (1 paar). De Torenvalk gaf verstek.

Zeldzame vogels de Spotvogel (1 paar) en de Fitis (2 paar), zeldzame vogels voor Zwartenhoek, broedden in de aanplantingen. Geen broedvogel waren Fuut, Knobbelzwaan, Bruine Kiekendief, Steltkluut en Tuinfluiter.

Waargenomen soorten

Jaarvogels : alle onder de broedvogels reeds vermelde soorten. De Wilde Eend was minder talrijk dan vorige jaren. De Wintertaling bleef tot 24 april, nog eenmaal 1 vogel op 17 juni, en dan terug regelmatig vanaf 7 augustus. De Slobeend trok terug door vanaf 22 september. De Tafeleend bleef op de kreek tot 12 juni (max.22 vogels). De Bergeend bleef tot 10 juli, maar was talrijk in januari (37), februari (22), maart (19) en april (18). De Kievit was eveneens talrijk (zachte winter – max.1500 ex.); de eerste trekverplaatsingen zag ik op 30 juni. De Watersnip trok alweer door vanaf 3 juli; terwijl de Houtduif weer grote groepen vormde (3000 in januari en 1500 in februari). Voor de Veldleeuwerik noteerde ik de eerste zang op 24 januari, de Graspieper op 14 maart, de Zanglijster op 15 februari, de Merel op 2 maart; de Rietgors op 2 maart, de Groenling en de Kneu op 1 april. Begin augustus was er een slaapplek van de Kneu in het rietveld (max.150 vogels) en van de Spreeuw – in het dreefje – tot max.2500 vogels. In de nazomer vormden zich weer gemengde groepen van Huis- en Ringmus, Kneu en Groenling. De Witte Kwikstaart ontbrak in januari.

Zomervogels : de achteruitgang van de Zomertaling ging verder (slechts vijf waarnemingen). De Scholekster bleef van 15 februari tot 21 juli. De Kleine Plevier werd gezien op 7 maart (zeer vroeg!) en op 3, 15 en 21 juli; de Strandplevier slechts éénmaal : een koppel op 29 april. Een Grutto werd gezien op 6 januari en dan terug regelmatig vanaf 21 februari tot 7 augustus. Van de Grutto nog een oude waarneming : 6 ex. op 31 augustus 1969. Ook voor de Tureluur een oud gegeven : twee broedgevallen in 1967. De Kemphaan werd gezien op 26 februari, vervolgens van 26 maart tot 4 augustus, en dan op 15 september. De Visdief vrij regelmatig waargenomen, kwam evenwel niet tot broeden. Van de Koekoek werd een rossig wijfje gezien op 24 augustus. De Gele Kwikstaart was dit jaar talrijk op najaarstrek : 42 ex. op 15 september. De Bosrietzanger werd waargenomen tot 26 september (laat!).

Wintergasten : bij diverse soorten lagen de aantallen lager (Smient), werden ze minder waargenomen (Pijlstaart) of bleven ze minder lang (ganzen). Dit waarschijnlijk ten gevolge van de zachte winter. De Dodaars, de Pijlstaart en de Keep werden slechts éénmaal waargenomen. Van de Grauwe Gans zag ik op 12 april, 43 ex. nood vliegen. De Smient was minder talrijk (max.120) en bleef tot 21 maart (een oude waarneming : 1 mannetje op 9 juni 1963 – Sponselee). De Grote Zaagbek werd tweemaal waargenomen, evenals de Bonte Strandloper (april en mei). De Kuifeend bleef op de kreek te zien tot 28 mei; terwijl de Kolgans (max.1400), Rietgans (max.300) en Blauwe Kiekendief eveneens weer vaste verschijningen waren. Ook voor de Kolgans verzamelden wij een oud gegeven : 6250 ex. in 1958 (Haak). De Grote Lijster werd slechts viermaal waargenomen!

Waren verder vrij regelmatig : Bokje (tot 2 mei), Stormmeeuw, Oeverpieper, Waterpieper, Kransvogel, Koperwiek, Winterkoning, Roodborst, Koolmees, Pimpelmees, Vink (max.107), Zwarte Kraai, Bonte Kraai, Roek en Kauw. De Holenduif werd niet waargenomen.

Doortrekkers : de Goudplevier (altifrons) trok door tot 12 april (max.127) en weer vanaf 7 augustus; tevens een juni- en een juliwaarneming. Van de Bontbekplevier slechts één waarneming (22 september). Het Witgatje werd viermaal, de Bosruiter driemaal en de Oeverloper negenmaal waargenomen (dit is duidelijk minder dan vroeger – te weinig slikstrandjes). De Zwarte Ruiter en de Groenpootruiter bleven daarentegen regelmatig. Van de Bosruiter een oude waarneming : 16 ex. op 3 juli 1958 (Haak).

Jaargasten : Blauwe Reiger, Kokmeeuw en Ekster werden gans het jaar door gezien. De Torenvalk ontbrak in april, mei en juni. De Wulp kwam weer slapen op het weidestrand in januari, maart en april (max.122) en was onregelmatig in de periode mei – augustus. De Zilvermeeuw tenslotte was eveneens buiten juli, augustus, september regelmatige gast.

Zomergasten : de Gierzwaluw was regelmatig dan voorgaande jaren, maar de achteruitgang van de Oeverzwaluw zet door : 2 vogels op 18 mei en zeven waarnemingen tussen 21 juli en 26 september (kennelijk doortrekkende vogels).

Zeldzame vogels : de Fuut was weer op de kreek te zien van 26 februari tot 14 maart, en van de Krakeend 1 wijfje op 30 juni. De Knobbelzwaan werd gezien in januari, februari, april, mei (max.5) en juni. De Buizerd zag ik éénmaal in

september. De Bruine Kiekendief werd gezien vanaf 1 april; na kennelijk aarzelen ging de vogel over tot broeden over op de Axelse kreek, vandaar de regelmatige verschijning op Zwartenhoek. Van de Porseleinhoen een mooie waarneming op 24 augustus. Ook de eerste najaarswaarnemingen van de Goudplevier (*apricaria*), nl. 19 ex. op 4 en 17 ex. op 7 augustus.

Verder nieuwe waarnemingen van de Regenwulp (20 april), Kanoetstrandloper (1 juni), Drieteenstrandloper (6 januari) en de Kleine Mantelmeeuw/graellsii (6 januari). De Turkse Tortel werd vijfmaal gezien, de Ijsvogel éénmaal (26 september) en de Grote Bonte Specht tweemaal. Van de Boompieper observeerde ik twee vogels op 22 september op de Graafjansdijk.

Ook de Engelse Gele Kwikstaart werd weer gezien, nl. telkens 1 vogel op 11 mei en 15 september. De Tapuit nam ik waar in mei en september, en het Paapje driemaal in september tot max.4 vogels. Niettegenstaande alle verwachtingen bleef de Cetti's Zanger slechts tot 1 april, maar keerde prompt terug vanaf 26 augustus. Mijn inziens blijft het broeden van deze soort tot de mogelijkheden behoren. Van de Spotvogel nog een doortrekker op 18 augustus. De Tuinfluiter werd viermaal zingend waargenomen doch tot broeden kwam het niet.

Verdere waarnemingen : Tjiftjaf (maart, april en augustus), Matkop (januari), Geelgors (januari), Putter (april en mei) en Sijs eveneens in januari. Van de Vlaamse Gaai tenslotte zag ik 2 exemplaren op 11 mei. Werden niet waargenomen : Kuifduiker, Aalscholver, Purperreiger, Woudaapje (oude waarneming : 1 vogel in 1967 – *Limosa* 41/52), Roerdomp, Flamingo, Blauwvleugeltaling, Brilduiker (oude waarneming : 1 wijfje op 4 mei 1969), Kleine Rietgans, Brandgans, Wilde Zwaan, Smelleken, Zilverplevier, Steenloper, Rosse Grutto, Kleine Strandloper, Steltkluut (oude waarneming : 1 mannetje op 15 augustus 1969), Grauwe Franjepoot, Kleine Mantelmeeuw (*fuscus* & *intermedius*), Grote Mantelmeeuw, Dwergmeeuw, Zwarte Stern (oude waarneming : 1 ex. op 12 oktober 1967), Kerkuil, Steenuil, Velduil, Nachtzwaluw, Hop, Grote Gele Kwikstaart, Roodborsttapuit, Frater, Wielewaal.

Diverse waarnemingen en broedgevallen werden medegedeeld CNA.

Besluit aan de hand van diverse oude broedgegevens, o.m. in het vorig rapport, kan men stellen dat Zwartenhoek, zich ook dit jaar goed heeft staan gehouden. Enkele schommelingen, inherent aan een broedvogelpopulatie, niet te na gesproken. Toch dient men de trend van enkele soorten nauwlettend in het oog te houden. Anderzijds bestaat de mogelijkheid diverse nieuwe soorten

(Oeverzwaluw, Grote Bonte Specht, Matkop, vliegenvangers, ...) aan te trekken, zonder daarbij aan de landschappelijke authenticiteit van Zwartenhoek afbreuk te doen. Tevens zal zich voor enkele soorten (o.m. Vink, Winterkoning, Koolmees, Pimpelmees, e.d.) een statuswijziging opdringen.

FLORA

Ook dit jaar werd weer aandacht besteed aan de flora van Zwartenhoek. Een volledige inventarisatie is niet gebeurd, maar af en toe werden enkele steekproeven verricht.

Als eerste bloeiers noteerde ik in januari reeds, ereprijs, kleine kruiskruid en kropaar. Na de uitzonderlijke zachte maanden januari en februari zette het voorjaar en koud en vochtig in, zodat tal van planten werden geremd. Nadien leefde de vegetatie weer op en werden veel bloemen gezien. Toch heb ik de indruk dat Zwartenhoek verder evolueert naar een 'arme' soortenrijkdom. Zeker werden niet alle 232 reeds gedetermineerde plantensoorten- en ondersoorten teruggevonden – daar werd trouwens niet speciaal naar gezocht – maar enkele afwezigheden waren toch opvallend. De zwanebloem en de wilde kaardebol vond ik niet terug, hoewel ze nog in de omgeving voorkomen. Waren verder o.m. afwezig : kleine valeriaan, gewoon duizendguldenkruid, bosveldkers, gewone duivekervel.

Massaal groeiden bvb. melganzevoet en moerasbeemdgras. Talrijk was watertorkruid, groot moerasscherm, selderij, heelblaadjes, gewone koekoeksbloem, luzerne, valeriaan en witte honingklaver. Iets toegenomen is koninginnekruid, moeraszoutgras en tweerijige zegge. De zulte kwam iets minder voor. Gerande en zilte schijnsparrie werden ook weer gevonden. Zeer bloemrijk waren de grenzen tussen de akkers en de weiden 3 en 4, en het slootje langs weide 2 (chemische onrust?); de omgeving van de slakkenfarm (betreding) en het drassige deel van weide 1 (vocht, saliniteit, vee).

Er kwamen drie nieuwe soorten bij nl. behaarde boterbloem (*Ranunculus sardous*), grote varkenskers (*Coronopus squamatus*) en kleinbloemige basterdwederik (*Epilobium parviflorum*). Wat het totaal op 235 brengt; aangeplante soorten als kurkiep, hondsroos en witte abeel niet inbegrepen.

Uiteindelijk kan men zeggen dat ook de flora het niet onaardig deed dit jaar, doch dat ook hier mettertijd een herinventarisatie zich zal opdringen.

Z W A M M E N

Er waren veel minder zwammen dan voorgaande jaren. Enkele soorten waren wel nog regelmatig maar dan in kleiner aantal, zoals weidekringzwam, kale inktzwam, valse kampernoelje en izabellaklokje. *Volvaria speciosa* werd enkele malen gevonden op vers geploegd land. Hertezwam, kopergroenzwam, gewone krulzoom en kaneelklokje vond ik niet.

Er kwamen geen nieuwe soorten bij.

Z O O G D I E R E N

Haas en konijn waren op elk bezoek te zien. Ook de wezel werd meer gezien dan vroeger. De dwergmuis werd slechts enkele malen gezien, evenals de bruine rat. Werden niet gezien, maar zijn daarom nog niet verdwenen : woelrat, muskusrat, bosspitsmuis en egel. Enkele bezoeken bij valavond en volledige duisternis, brachten geen nieuwe vleermuisgegevens bij. De mol en de veldmuis werden af toe gezien of gevonden.

I N S E K T E N   A M F B I E Ë N

Er waren betrekkelijk veel vlinders dit jaar. Zo noteerde ik : 29 april ± 20 kleine vossen; 18 augustus veel dikkopjes, blauwtjes en hooibeestjes; 9, 15 en 22 september dagpauwogen, witjes en vossen, ook veel libellen.

Er kwamen twee nieuwe soorten vlinders bij. Het groot geaderd witje (*Aporia crataegi*) op 24 juni en de Agaatvlinder (*Phlogophora meticulosa*) op 9 september. Een goed vlinderjaar dus.

Ook veel libellen dit jaar, vooral rond de slakkenfarm, slootranden en rietkragen. Er kwam een nieuwe soort bij, nl. *Pyrrhosoma nymphula*) op 9 september.

De eerste groene kikkers begonnen te kwaken op 20 april. Zowel bruine als groene kikker werden diverse malen waargenomen. De pad werd niet gezien.

L I M N O L O G I E

Ook dit jaar werd het fysico-chemisch onderzoek van Zwartenhoek verder gezet, zij het op beperkte schaal. Niettegenstaande geruststellende berichten (zie 'Zwartenhoek, een evaluatie'), moet de waterkwaliteit nauwlettend in het oog worden gehouden. Er werden op 29 april 1975, rond de middag, vijf waterstalen genomen en dit op dezelfde plaatsen als vorig jaar.

- A. Kreek NW-gracht
- B. Samenkomst grachten Noord
- C. Kreek Zuid
- D. Gracht weidestrand
- E. Kreek Oost

Nogmaals dank aan de heer ingenieur A.Dhaese van de Rijksuniversiteit Gent voor zijn medewerking (zie bijlage).

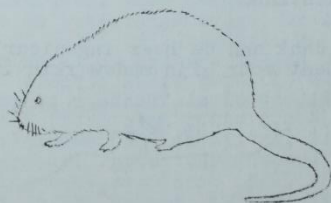
RIJKS UNIVERSITEIT GENT
FACULTEIT VAN DE LANDBOUW WETENSCHAPPEN
Laboratorium voor Analytische
en Agrochemie

Prof. Dr. A. Cottenie

Ir. A. Dhaese

20 mei 1975 A, B, C, D en E : stationaire monstername

Herkomst monster	A	B	C	D	E
pH	8.0	8.2	7.3	8.3	7.4
Fe-totaal mg/l	0.15	0.27	0.30	0.53	0.26
Mn-totaal mg/l	sp	0.00	sp	0.00	0.03
PO ₄ ⁻⁻⁻ mg/l	5.1	2.5	1.0	5.0	1.2
SO ₄ ⁻ mg/l	124.4	116.0	104.0	83.0	91.8
Cl ⁻ mg/l	55.27	48.25	465.89	555.38	511.51
NO ₂ ⁻ mg/l	0.20	0.40	0.08	0.08	0.12
NO ₃ ⁻ mg/l	18.6	21.2	0	9.4	11.4
NH ₄ ⁺ mg/l	1	0.8	0.1	1	1.7
Na ⁺ mg/l	20.80	104	106.5	161.5	287
K ⁺ mg/l	11	43	14.05	15.45	38
Mg ⁺⁺ mg/l	15.25	38.50	22.75	37.25	73.25
Ca ⁺⁺ mg/l	39.5	55.5	45.5	51.5	137.5
Geleidbaarheid in S/cm	900	1050	1810	2300	1990
Zoutgehalte in mg NaCl/l	515	600	1055	1345	1160
Totale hardheid meq Ca+Mg/l	323	5.94	4.14	364	12.89
Totale hardheid F°H	16.13	29.69	20.71	18.18	64.45
T.A.M. meq HCO ₃ ⁻ /l	7.30	8.60	4.80	9.00	4.50
T.A.M. F°H	36.5	43.0	24.0	45.0	22.5
t° lucht	23	22	23	22	23
t° water	20	20	18	23	19

RESULTAT

Wanneer men de laatste
ecologische gegevens, kan men de
toestand dient men
bls. Dit

BESLUIT

Wanneer men de laatste gegevens vergelijkt met de diverse oudere gegevens, kan men stellen dat Zwartenhoek op landschaps-ecologisch gebied nog altijd zeer waardevol is. Een dergelijke toestand dient men te bestendigen.

Dit kan gebeuren wanneer bescherming en beheer niet uitblijven. Meer concreet betekent dit een legaal omschreven beschermende status en mutatis mutandis gekoppeld aan een degelijk beheer.

Opties voor de naaste toekomst zijn de bescherming, het uitbaggeren van de kreek, maaischema voor het rietveld (met afvoeren van het maaisel), natuurlijk wisselend waterpeil en aangepaste beweiding (behoud van open onbegroeide gedeelten en schorre-achtige delen op het weidestrand) en aangepast maai-beheer (bermen, dijken, aanleggen van hooiweide – weide 2).

Ter overweging blijven het beperken van de jacht (buiten het eigenlijke kreek-rietveld-weidengebied), het aanleggen van bufferzones (knotwilgen) en het beoefenen van beperkte passieve recreatie rond het gebied.

Verder dienen in het gebied in het oog te worden gehouden, de waterkwaliteit, de kunstmestgift en de verstorende factoren (kwalbuizen, bezoekers, e.d.).

Gent, 15 oktober 1975

Franklin L.L. TOMBEUR

St.-Margrietstraat 19

9000-GENT België

(091/256620)

